

ΤΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ

Παρακάτω θα εξετάσουμε τρία στιγμιότυπα από την κίνηση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής τους τελευταίους μήνες. Σε προηγούμενα τεύχη έχουμε σχολιάσει εκτενώς την ολοένα και πιο μιλιταριστική υφή της κι έχουμε παρατηρήσει πως η Συμφωνία των Πρεσπών αποτέλεσε ένα σημείο καμπής για τις βλέψεις του ελληνικού ιμπεριαλισμού στην περιοχή, ένα πέρασμα σε μια νέα στρατηγική στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Το ελληνικό κράτος περνάει από την «στρατηγική της συντήρησης εκκρεμοτήτων» σε μια φάση σταδιακής «επίλυσης» των διαφορών του στις διμερείς σχέσεις με τα κράτη που γειτονεύει. «Επίλυσης» εντός εισαγωγικών, φυσικά, καθώς γνωρίζουμε πως οι διακρατικές συμφωνίες είναι συχνά ένας τρόπος για να διοχετεύονται οι εκκρεμότητες, συνεπώς και ο στρατιωτικός ανταγωνισμός, και να περνάνε στις λεπτομέρειες του γράμματος των συνθηκών (βλ. τα παγωμένα μνημόνια με τη Βόρεια Μακεδονία). Βλέπετε οι δύο γραμμές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, η «υπερεθνικιστική» και η «ρεαλιστική», τα «κανόνια» και οι «τράπεζες» με άλλα λόγια, ήταν, είναι και θα είναι πάντα μια γραμμή: ο ελληνικός ιμπεριαλισμός. Και για αυτό πάντοτε η μια θα κινητοποιεί τον εθνικό κορμό και η δεύτερη θα προσεγγίζει αντικειμενικά το εθνικό συμφέρον ώστε να υποστηρίζουν μαζί και αδιαφοροποίητα τα γενικά συμφέροντα του ελληνικού κράτους.

Ας προσθέσουμε στα στοιχεία της μέχρι τώρα αφήγησης κάποια νέα στιγμιότυπα.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΨΑΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1 Ένα νέο φάντασμα πλανάται πάνω από το Αιγαίο πέλαγος και το ψάρι του, που ως γνωστόν είναι ο νόμιμος ιδιοκτήτης του. Το φάντασμα των «Τούρκων Ψαράδων». Στις 20-9-2021 ο πρόεδρος του Συλλόγου Αλιέων Λέρου, Χρήστος Τσακίριος, δήλωνε στον ΑΝΤ1: «Τώρα απειλούνται κι οι ζωές μας. Πήγαμε να προασπιστούμε τα εργαλεία μας, με τον αδερφό μου συγκεκριμένα στους Φούρνους. Πήγε κοντά, του πήρε τα εργαλεία και του κάνει νόημα ο Τούρκος θα σε σφάξω, με το χέρι του. Κι από εκεί και πέρα τον πήρε στο κυνήγι, να τον βάλει από κάτω να τον βουλιάξει». Πριν ακούσουμε στην τηλεόραση το παραπάνω θρίλερ, μέσα στον Αύγουστο διαβάζαμε έντρομοι στα «Νέα»¹ πως «Τουρκικά αλιευτικά σε ρόλο κατασκόπου» εμφανίζονται στο Αιγαίο προκειμένου να καταγράψουν τη θέση των πλοίων του ελληνικού στρατού. Αυτά βλέπουμε και αρχίζουμε να καταλαβαίνουμε πως οι ψαράδες γίνονται ο νο1 κίνδυνος για τον ελληνικό λαό, αντικαθιστώντας επάξια τα «νευρικά» ερευνητικά και τα «ανήσυχα» γεωτρύπανα. Αν προσθέσουμε στα παραπάνω το οικολογικό ζήτημα της υπεραλίευσης, που

σίγουρα θα εμφανιστεί στην «πράσινη» γεωπολιτική ατζέντα στο άμεσο μέλλον, βλέπουμε τους ψαράδες να αποκτούν μια μόνιμη θέση στα δελτία ειδήσεων.

Καθώς, όμως, παρακολουθούσαμε τις πρακτικές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής το τελευταίο διάστημα, μάς δημιουργήθηκε η εξής υποψία: Στις 9-6-2021 το ελληνικό κράτος οριοθέτησε την ΑΟΖ του στο Ιόνιο πέλαγος με την Ιταλία με μία συμφωνία που ήταν έτοιμη ήδη από την περίοδο που επικεφαλής του Υπ. Εξ ήταν ο Νίκος Κοτζιάς. Ο Κοτζιάς, λέγεται, πως δεν υπέγραψε τη συμφωνία με την Ιταλία για δύο λόγους: α) επειδή χρειαζόταν ειδική επεξεργασία για το ζήτημα της αλιείας, β) επειδή η συμφωνία δεν αναγνώριζε την επιρροή των μικρών νησιών στα όρια της ΑΟΖ, παρά

μόνο των μεγάλων νήσων της Επτανήσου. Ο Νίκος Δένδιας, όμως, δεν κόλλησε σε αυτές τις δύο παραμέτρους. Άφησε το ζήτημα των ψαράδων προς ειδική ρύθμιση. Κι αυτή η ρύθμιση τελικά προβλέπει πως οι Ιταλοί ψαράδες μπορούν να ψαρεύουν πέρα από την ιταλική ΑΟΖ μέχρι και τα ελληνικά χωρικά ύδατα κατά περίπτωση. Δύο μήνες μετά, λοιπόν, οι τούρκοι ψαράδες, οι οποίοι συνέχιζαν να ψαρεύουν όπως ψάρευαν όλα αυτά χρόνια, ξεκίνησαν να περνάνε κάστινγκ στα ελληνικά δελτία ειδήσεων.

Η συμφωνία με την Ιταλία αποτελεί μια διεθνή πρόβα για την τροπή που θα πάρει μια πιθανή συμφωνία με το τουρκικό κράτος. Είναι μια έμμεση παραδοχή πως η φιλολογία περί της επιρροής του Καστελόριζου στην ΑΟΖ ακούγεται λογική μόνο σε όσους είναι εμποτισμένοι από την εθνικιστική ρητορική και τις εμμονές της. Κι η εμφάνιση των «Τούρκων ψαράδων» στο προσκήνιο είναι πρόβα για τα νέα επεισόδια που θα προκαλέσει ο ελληνικός ιμπεριαλισμός. Ετοιμάζεται να εγκαταλείψει το ζήτημα των ΑΟΖ, όπως εγκατέλειψε το «όνομα της Μακεδονίας», για να ασχοληθεί με τις ζώνες αλιείας, όπως ασχολείται με τα τμήματα της συμφωνίας των Πρεσπών που μένουν κατεψυγμένα στα ημερολόγια του ελληνικού κοινοβουλίου.

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ

2 Τις πρώτες εβδομάδες του Σεπτεμβρίου ο αρχιεπίσκοπος Αμερικής, Ελπιδοφόρος, παραβρέθηκε μαζί με τον Ταγίπ Ερντογάν και τον Ερσίν Τατάρ στα εγκαίνια του «Τουρκικού Σπιτιού» στις ΗΠΑ. Το γεγονός αυτό παρουσιάστηκε από τους οπαδούς της υπερεθνικιστικής γραμμής της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής ως μια έμμεση αναγνώριση του ανεξάρτητου Τουρκοκυπριακού κράτους. Και μέσα σε αυτή τη βαβούρα ο Κύπριος και ο Έλληνας πρωθυπουργός ακύρωσαν τη συνάντησή τους με τον Ελπιδοφόρο. Στα ελληνικά μίντια φυσικά έγιναν ασκήσεις εθνοπροσώπησης αλλά στο τέλος κάπως τα βρήκαν και ο Έλληνας πρωθυπουργός συναντήθηκε με τον Ελπιδοφόρο στη Νέα Υόρκη.

Αυτός που δεν διασκέδασε με την παραπάνω ασυνενοπσία ήταν ο Ευάγγελος Βενιζέλος, ο οποίος παρενέβη με τούτι και δήλωσε:

«το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι θεσμός του Διεθνούς Δημοσίου Δικαίου και ως τέτοιοιον το αναγνωρίζει το ελληνικό Σύνταγμα στα άρθρα 3 και 105. Ως τέτοιο θεσμό το αντιμετωπίζουν διεθνείς οργανισμοί και κράτη που απονέμουν τις αντίστοιχες τιμές στο πρόσωπο του Οικουμενικού Πατριάρχη. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΤΟΣΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΣΑΡΟΥΧΙ

Τις τελευταίες μέρες έχει πάρει ιδιαίτερη έκταση στη δημόσια συζήτηση η υπογραφή ενός τεράστιου εξοπλιστικού προγράμματος ανάμεσα στο γαλλικό και το ελληνικό κράτος. Η κυβέρνηση και μαζί της ολόκληρος ο εθνικός χώρος πανηγυρίζουν για τη συμφωνία βλέποντας σε αυτήν την πιθανότητα αλλαγής ισορροπιών ένοπλης ισχύος στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο πάντα αχόρταγος Γιάννης Μάζης, βέβαια, γυρίζει από εδώ κι από εκεί και λέει: «Καλές οι belh@pa, αλλά χρειαζόμαστε όπλα με βεληνικές μέχρι την Άγκυρα». Γνωστός πασιφιστής άλλωστε, τι να πει.

Δεν θα σχολιάσουμε την αποδοχή που έτυχε η συμφωνία από το εθνικό ακροατήριο. Ούτε τη σημασία της για τη δημόσια συζήτηση. Άλλωστε ό,τι και να λέγεται τα εξοπλιστικά προγράμματα ήταν είναι και θα είναι ο πλέον προνομιακός χώρος για τη διανομή πολιτικών προσόδων στον πιο σκληρό πυρήνα των μηχανισμών του ελληνικού κράτους. Δεν πιστεύουμε πως αυτές οι παραδόσεις

αλλάζουν από τη μια μέρα στην άλλη. Αυτό που έχει σημασία -και το έθιξε με πατριωτικό μένος η φαιερόζ αντιπολίτευση- είναι το γεγονός πως η συμφωνία να μην προβλέπει αμοιβαία συνδρομή στα πολεμικά μέτωπα τον δύο χωρών αλλά δεν υπάρχει καμία ρητή αναφορά στην υπερεθνικιστική αξίωση του ελληνικού κράτους πως δήθεν η ΑΟΖ στο Αιγαίο ξεπερνάει τα 6 ναυτικά μίλια και πως το Καστελόριζο διαθέτει την δική του ΑΟΖ.

Δεν μας κάνει εντύπωση και δεν θα κουραστούμε να το γράφουμε πως οι αναφορές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στο

διεθνές δίκαιο είναι αποκλειστικά για εσωτερική κατανάλωση και έχουν υποπέσει σε καθεστώς ανυποληψίας για τους υπόλοιπους διεθνείς παράγοντες της περιοχής. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον, όμως, πως το γεγονός αυτό έχει αρχίσει και εμφανίζεται δειλά στον Τύπο ανάμεσα σε τόνους εθνικιστικής σκόνης. Τώρα, σε ό,τι έχει να κάνει με τους καρβανιάδες που θα βρεθούν στο Σαχέλ, τους ευχόμαστε ένα μέλλον παρόμοιο με αυτό των αμερικάνων στρατιωτών στο Βιετνάμ.

εδρεύει όμως στην Τουρκία, είναι εμπειρίστατο και έχει κρίσιμη πρακτική σημασία για τη λειτουργία του ο τρόπος με τον οποίο το αντιλαμβάνεται και το μεταχειρίζεται η τουρκική έννομη τάξη»².

Ο Βενιζέλος, ένα ζωντανό σύμβολο της ρεαλιστικής προσέγγισης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, σημείωσε πως το Πατριαρχείο ως θεσμός οφείλει να έχει συστηματικές και καλές σχέσεις τόσο με το Τουρκικό κράτος όσο και με τις ΗΠΑ. Και -με δικά μας λόγια- πως αν θέλουν οι Έλληνες εθνικιστές να ασχοληθούν με κάτι αυτό δεν πρέπει να είναι το τι συμβαίνει με την Κύπρο αλλά τι συμβαίνει με την ανάσχεση της ρωσικής επιρροής στους εκκλησιαστικούς κύκλους. Η τελική συνάντηση του πρωθυπουργού με τον Ελπιδοφόρο μοιάζει να τον δικαιώνει. Όπως επίσης και η πενταετής ανανέωση της συμφωνίας για τη χρήση των ελληνικών βάσεων από τις ΗΠΑ, η οποία αναμένεται στις 15 Οκτώβρη.

Το τηλεοπτικό θέαμα που στήθηκε για ακόμα μια φορά κινείται μεταξύ των δύο γνωστών επιπέδων: α) υπερεθνικισμός στο εσωτερικό: ο πρωθυπουργός δεν σκάνει κουβέντα για την Κύπρο, με τον ίδιο τρόπο που ο Υπ. Εξ εκτέθηκε κατά τις προηγούμενες διερευνητικές με την Τουρκία. β) ρεαλισμός στο εξωτερικό: χάραξη πλεύσης προς το δικαστήριο της Χάγης κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

ΤΟ ΑΛΜΠΟΥΜ!

Τώρα οι φωτογραφίες μπαίνουν στη σειρά. Αν έχουν κάτι κοινό στο μοτίβο τους είναι ότι οι πένες και τα ημίψηλα καπέλα -για όσους θυμόνται τον Νίκο Κοτζιά- έχουν πάνω τους χαραγμένα κανόνια και οβίδες. Οι παλιωδίες της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, έτσι όπως εκφράζονται με υπογραφές από τη μία και υψηλούς τόνους από την άλλη, με συναντήσεις που ακυρώνονται και κανονίζονται ξανά, και με επιθετικές συμφωνίες με συναινετικά ψιλά γράμματα είναι η διαλεκτική του εθνικού συμφέροντος σε έναν μεταψυχροπολεμικό 21ο αιώνα. Κατά τον οποίο ο πόλεμος και η ειρήνη συνυπάρχουν. Όχι διαδοχικά. Ταυτόχρονα. Κάθε υπογραφή είναι και μια εμπόλεμη πράξη και ο δρόμος προς τη Χάγη έχει πολλά κανόνια και λίγο μελάνι.

Και για να μην νομίζετε ότι είμαστε τίποτα μονόχρωμοι/ες, ο Νίκος Κοτζιάς στην ποιητική του συλλογή «Μονοπάτια» θα γράψει:

*«Μήπως δεν ήταν προδοσία,
Αλλά κάλεσμα για μάχη;
Μήπως η προδοσία ειπώθηκε,
Ως αυταπάτη,
Ως αναζήτηση εμπιστοσύνης;*

Δεν παραθέτουμε τους στίχους του Υπ. Εξ με τα κόκκινα μάγουλα και το ψάθινο καπέλο απλά για να ευθυμήσουμε. Τους παραθέτουμε για να υπενθυμίσουμε πως οι κοινοβουλευτικοί «εθνοπροδότες» και οι κάθε λογής «υπερπατριώτες» δουλεύουν μαζί και από κοινού. Οι μεν ορίζουν την κατεύθυνση, οι δε οικοδομούν την εμπιστοσύνη.

1. Νίκος Χασαπόπουλος, *Τουρκικά αλιευτικά σε ρόλο κατασκόπου*, εφημ. «Τα Νέα» (15-8-2021).
2. Ευάγγελος Βενιζέλος, *Βαθιά ανιστόρητη η δήλωση Οικονόμου για τον Ελπιδοφόρο*, εφημ. «Καθημερινή» (23-9-2021).